

Zitting 1981–1982

16 848

Wijziging van de Wet administratieve rechtspraak belastingzaken

Nr. 6

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 24 juni 1982

Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie gaven te kennen de indiening van dit wetsontwerp en de verruiming van de oorspronkelijk voorgenomen strekking ervan positief te beoordelen. Deze leden brachten de groei van het aantal beroepszaken in verband met enerzijds de ingewikkeldheid van de belastingwetgeving en de hoogte van de tarieven en anderzijds met de weerbaarheid van burgers en bedrijven. Dit verband pleit naar hun mening voor vereenvoudiging van de wetgeving en matiging van de tarieven. Het is zeker denkbaar, dat langs de beide aangegeven wegen de groei van het aantal beroepen beperkt kan worden. Wij willen daarbij echter wel aantekenen, dat noch het een noch het ander op korte termijn in die mate kan worden verwezenlijkt, dat op dit terrein duidelijk merkbare resultaten kunnen worden bereikt. Vereenvoudiging van belangrijke onderdelen van het belastingrecht zonder daarbij te komen tot niet te verdedigen vergrovingen eist diepgaande studie en grondige voorbereiding. Een verlaging van de tarieven is alleen mogelijk indien deze past in het algemene financiële overheidsbeleid. Er is naar ons oordeel dan ook alle aanleiding om, zonder deze meer structurele benadering te verwaarlozen, te trachten met op korte termijn beschikbare middelen beter het hoofd te bieden aan de wassende stroom beroepen.

Op de suggestie van deze leden om door een betekenend bedrag aan griffierechten een drempel op te werpen tegen het onnodig instellen van beroep zouden wij hier niet willen ingaan. In het onlangs ingediende wetsontwerp 17 379 zijn voorstellen vervat met betrekking tot het griffierecht in belastingzaken. Naar het voorkomt kan de discussie over dit onderwerp het best naar aanleiding van die voorstellen worden gevoerd. De besluitvorming over het onderhavige ontwerp behoeft daardoor niet te worden vertraagd.

Voorts vroegen de aan het woord zijnde leden zich af of de gerechtshoven materieel en personeel wel voldoende zijn toegerust om de stroom van beroepen te verwerken. Naar aanleiding hiervan willen wij opmerken, dat het bij een voortdurend stijgend aantal beroepen moeilijk is de materiële en personele toerusting van de belastingkamers steeds adequaat te doen zijn c.q. te doen blijven. Juist met het oog daarop is het werk, dat de commissie-Van Vucht heeft verricht, van veel belang. Getracht wordt op

basis van het rapport van die commissie waar mogelijk efficiency-verbeterende maatregelen, o.a. door de invoering van tekstverwerkende apparatuur, tot stand te brengen, en de personeelsformaties aan te passen. Daarbij treedt echter steeds een zekere na-ijling ten opzichte van het aantal te verwerken zaken op. Daarbij mag erop worden gewezen, dat de belangrijke kwantitatieve ontwikkelingen van de afgelopen jaren de belastingkamers op een aantal punten nopen tot een herziening van hun werkmethoden. Ook deze kamers onderkennen, dat het bij een sterk toegenomen aantal zaken meer dan voorheen van belang is zo efficiënt mogelijk te werken, bij voorbeeld door waar mogelijk gebruik te maken van geautomatiseerde apparatuur en het aanbrengen van een splitsing tussen routinezaken en zaken, die veel aandacht behoeven. Deze overgang op andere werkmethoden brengt echter in de aanvang wel gewenningsproblemen met zich mee.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen vervolgens hoe wij denken over een termijn, waaraan de inspecteur gebonden is, bij voorbeeld drie maanden, voor het doen van een uitspraak op een bezwaarschrift. In de uitvoeringsvoorschriften voor de inspecteurs is reeds bepaald, dat bezwaarschriften zo spoedig mogelijk en in beginsel binnen drie maanden zullen worden afgedaan. In de regel vindt de afdoening ook binnen deze termijn plaats. Indien dit niet zo is, wordt dit in het algemeen veroorzaakt door de volgende factoren:

- het op verzoek van de inspecteur alsnog verstrekken door de betrokkene van aanvullende gegevens en inlichtingen, die nodig zijn voor de afdoening van het bezwaarschrift;
- het voeren van overleg met de belastingplichtige en diens adviseur;
- het instellen van nader onderzoek;
- pieken in het werk bij de behandelende ambtenaren.

Met het oog op het vorenstaande menen wij, dat er onvoldoende redenen en mogelijkheden zijn om over te gaan tot het in de wet vastleggen van een termijn voor het doen van een uitspraak op een bezwaarschrift.

Op de vraag van deze leden naar het aantal in 1981 binnengekomen beroepschriften en het aantal per 31 december 1981 aanhangige beroepszaken kan worden geantwoord dat deze aantallen 24 653 en 28 839 zijn. De overeenkomstige aantallen voor 1980 waren 20 846 en 23 076. De gemiddelde behandelingstijd van een beroepschrift zal hierdoor zijn opgelopen tot 1 à 4 jaar, afhankelijk van het betrokken gerechtshof.

Ook de leden van de fractie van de P.v.d.A. spraken als hun overtuiging uit, dat op het onderhavige terrein zo spoedig mogelijk maatregelen genomen dienen te worden. Het antwoord op hun vraag of er recentere rapportage is, luidt ontkennend. De commissie-Van Vucht komt wel regelmatig bijeen, met name ook om de uitwisseling van ervaringen omtrent een zo efficiënt mogelijke afdoening van beroepen te bevorderen, maar heeft geen aanleiding gevonden om nader te rapporteren over de normen voor de bezetting van de belastingkamers bij de gerechtshoven. Cijfers omtrent de toename van het aantal beroepen in de afgelopen twee jaar gaven wij hierboven reeds.

Naar aanleiding van de opmerking van de aan het woord zijnde leden dat onderzoek naar de oorzaken van deze toename gewenst is, zij het navolgende vermeld. In verband met de toename van het aantal beroepschriften en de ten gevolge daarvan ontstane achterstanden bij de belastingkamers van de gerechtshoven heeft de belastingdienst in 1981 intern onderzoek verricht naar de beroepschriften. Hierbij is echter niet onderzocht welke motieven tot het instellen van beroep leiden. De werkgroep die het onderzoek heeft verricht, heeft een aantal voorstellen voor het verrichten van nader onderzoek gedaan, waaronder naar het bovengenoemde onderwerp. Echter, de vele werkzaamheden en de daaraan gestelde prioriteiten, die reeds een grote inzet vragen van de belastingdienst, maken op dit moment een omvangrijk onderzoek op het vlak van de beroepschriften niet opportuun. In het

rapport van de commissie-Van Vucht wordt overigens een aantal mogelijke oorzaken genoemd: de grotere mondigheid van de burger, de grotere ingewikkeldheid van de belastingwetgeving, de stijging van de belastingdruk en de sterke vergroting van het aantal belastingplichtigen, onder wie grote groepen van personen die voorheen nooit met een aanslag in enige belasting werden geconfronteerd. Al deze oorzaken hebben in sterke mate een structureel karakter en lenen zich derhalve slecht voor beïnvloeding op korte termijn. Ter zijde zij daarbij nog opgemerkt, dat wij de grotere mondigheid van de burger een aangelegenheid achten, die ook niet moet worden beïnvloed, althans niet in negatieve zin.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zagen met name in het hoge percentage intrekkingen van beroepschriften toch een indicatie dat een betere voorlichting over en motivering van beschikkingen mogelijkwijs tot minder procedures zou kunnen leiden. Deze leden vroegen naar gegevens op welke gronden deze intrekkingen plaatsvinden. In het hiervoor genoemde interne onderzoek zijn enige nadere gegevens verzameld ter zake van de intrekkingen. Hieruit blijkt dat bij de intrekkingen:

- in 37,5% van de gevallen de belastingplichtige volledig gelijk krijgt;
- in 37,5% van de gevallen de belastingplichtige gedeeltelijk gelijk krijgt;
- in 25% van de gevallen de inspecteur de aanslag volledig kan handhaven.

Ingaande op de vragen van deze leden ter zake van de voorlichting en motivering van beschikkingen merken wij het volgende op. Het genoemde interne onderzoek geeft aanleiding om te veronderstellen dat een wijziging van de bezwaarschriftenbehandeling op de inspecties een gunstige invloed kan hebben op het aantal beroepschriften. Daarom zal op een aantal inspecties een proef worden genomen met een gewijzigde bezwaarschriftenprocedure, waarbij drie modellen gehanteerd zullen worden:

- aan elke uitspraak op een bezwaarschrift, die een volledige of gedeeltelijke afwijzing inhoudt, gaat contact met de belastingplichtige of diens adviseur vooraf. Een dergelijk contact kan ertoe bijdragen dat tijdig onduidelijkheden worden weggenomen. Voorts kan een persoonlijke benadering de aanvaarding van de ambtelijke beslissing wellicht vergemakkelijken;

- elke uitspraak op een bezwaarschrift die een volledige of gedeeltelijke afwijzing inhoudt, moet zijn voorgelegd aan de teamleider, dan wel een ander door het hoofd van dienst aangewezen functionaris. Het doen beoordelen van de beslissing van de behandelend ambtenaar door een daartoe aangewezen functionaris die afstandelijker het geschil en de gebezigde argumenten op waarde weet te schatten kan bijdragen tot het voorkomen van onvoldragen uitspraken;

- het behandelen van bezwaarschriften wordt gecentraliseerd bij een bezwaarschriftenteam dat komt te staan naast de aanslagregelende teams. Door meer gespecialiseerde ambtenaren te belasten met de behandeling van bezwaarschriften wordt wellicht bereikt dat eerder tot een compromis wordt besloten, intensiever contact over lastige zaken plaats heeft, vroegtijdiger wordt onderkend welke feitelijke informatie belangrijk is en uitspraken beter worden gemotiveerd. Voorts kan behandeling in tweede aanleg door een andere ambtenaar tot een andere oordeelsvorming leiden omdat meer afstand wordt genomen van de zaak, terwijl de belastingplichtige de bezwaarfase meer als een behandeling in tweede instantie zal ervaren.

Omstreeks 1 juli 1983 zal een evaluatie van de gebruikte methoden plaatsvinden.

Eveneens zal in het kader van de voorlichting aan het publiek een folder worden vervaardigd die op duidelijke wijze de gang van zaken tijdens de bezwaar- en beroepsprocedures behandelt. Voor de motorrijtuigenbelasting waar bijna 100% van de procedures door de belastingplichtigen wordt verloren, zal worden bezien of het aanbeveling verdient bij de uitspraak op het bezwaarschrift een informatief vouwblad te voegen.

Gelet op bovenstaande maatregelen lijkt het niet zinvol campagnes via de televisie (bij voorbeeld Postbus 51) op te zetten.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden zich niet aan de indruk onttrekken dat het wel eens ontbreekt aan grote zorgvuldigheid bij het vaststellen van beschikkingen. Opgemerkt zij dat bij het vaststellen van beschikkingen, ook ten aanzien van belastingplichtigen voor wie het gezien de omvang van hun verplichtingen nauwelijks loont om professionele assistentie in de arm te nemen, zoveel als mogelijk is de nodige zorgvuldigheid wordt betracht.

Het wetsontwerp, waarmee aan de overige voorstellen van de commissie-Van Vucht uitvoering wordt gegeven, is op 7 april 1982 ingediend (kamerstukken II, 17 379). Het was niet mogelijk die voorstellen in het onderhavige ontwerp te verwerken, omdat zij niet waren betrokken in de advisering door de Raad van State over dit ontwerp. In het verslag van de studiedag van de Nederlandse Vereniging voor Procesrecht, dat 72 bladzijden beslaat, zijn tal van suggesties te vinden, die weliswaar in verband staan met het fiscale procesrecht, doch voor de beoordeling van dit ontwerp niet rechtstreeks van belang zijn. Het komt ons daarom weinig doelmatig voor die suggesties in deze memorie te bespreken. Wij geven er de voorkeur aan de behandeling van de onderhavige voorstellen, die naar uit het voorlopig verslag valt af te leiden, in grote lijnen de instemming van de Kamer genieten, zo snel mogelijk af te wikkelen. De gedane suggesties worden, voor zover zij nieuwe gedachten bevatten, uiteraard wel betrokken in het werk dat daarnaast verricht wordt ter oplossing van de problemen bij de belastingrechtspraak.

De strekking van het onderhavige wetsontwerp en de uitbreiding die aan de inhoud ervan gegeven is, vinden de instemming van de leden van de V.V.D.-fractie. De vragen, die deze leden stelden met betrekking tot de inhoud en het tijdstip van indiening van het ontwerp, waarin de overige voorstellen van de commissie-Van Vucht zijn verwerkt, hebben door de indiening van dat ontwerp op 7 april jl. reeds beantwoording gevonden. Inderdaad is voor de (verdere) invoering van het gebruik van tekstverwerkende apparatuur geen wetswijziging nodig.

De leden van de fractie van D'66 verwelkomden het ontwerp als een bijdrage aan de oplossing van de huidige problemen van de belastingrechtspraak, maar merkten tevens op dat de voorgestelde wijzigingen bij lange na niet voldoende zijn om de omvangrijke achterstanden op te heffen. Naar aanleiding van de beschouwingen van deze leden inzake een fundamentele herziening van de rechtspraak in belastingzaken willen wij gaarne het volgende opmerken. Met de indiening van de beide wetsontwerpen, die voortkomen uit het werk van de commissie-Van Vucht, is beoogd op korte termijn die maatregelen te treffen, die bij het huidige systeem van belastingrechtspraak, verlichting in de capaciteitsproblemen kunnen brengen. Daarnaast wordt, zoals hierboven is aangegeven, aandacht besteed aan een verbetering van de wijze van behandeling van bezwaarschriften. Ook naar ons oordeel is het voorts in het licht van de maatschappelijke ontwikkelingen, waarop deze leden het oog hadden, gewenst ook het systeem van de belastingrechtspraak zelf aan een onderzoek te onderwerpen. Dat kan slechts zinvol gebeuren in samenhang met de heroverweging van de gehele rechterlijke organisatie, die binnen het kader van de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie plaatsvindt. Het verheugt ons dan ook dat deze Staatscommissie aan het slot van haar advies over de voorstellen van de commissie-Van Vucht (kamerstukken II, 1981-1982, 17 379, nr. 4, blz. 13) heeft aangekondigd te zullen terugkomen op de organisatie van de belastingrechtspraak.

De vraag van de leden van D'66 of wij de interpretatie van prof. mr. L. J. M. Nouwen van artikel 6, eerste lid, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hij sluit zelf toepassing van artikel 14, derde lid, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten op belastingzaken uit) delen, beantwoorden wij ontkennend. De beschouwingen van prof. Nouwen, die

voorbijgaan aan de publiekrechtelijke aspecten van de verhouding tussen fiscus en belastingplichtige, geven ons geen aanleiding ter zake een ander standpunt in te nemen dan de commissie voor de rechten van de mens. Dit neemt overigens niet weg, dat wij geheel los van de genoemde verdragsbepaling van mening zijn, dat ook bij belastinggeschillen binnen redelijke tijd een rechterlijke uitspraak verkregen moet kunnen worden. Een termijn in de orde van grootte van een jaar is hier naar ons oordeel als redelijk aan te merken.

Uit het bovenstaande mag reeds zijn gebleken, dat wij dit wetsontwerp op zich zelf niet zien als een goede gelegenheid om tot een structurele aanpak van de problemen bij de belastingrechtspraak te komen, doch veeleer als een middel om op korte termijn enige verlichting in die problemen te brengen. Tevens kan het de inleiding zijn tot een structurele benadering van de problematiek.

De genoemde leden vermeldden enkele punten, die naar hun mening in een fundamentele aanpak thuishoren. Ook hun opmerkingen met betrekking tot het griffierecht zouden wij hier buiten beschouwing willen laten. Een voorstel tot het openen van de mogelijkheid, dat in belastingzaken mondeling uitspraak wordt gedaan, is opgenomen in het inmiddels ingediende wetsontwerp 17 379. Met het oog op versterking van de personele bijstand aan raadsheren uit de belastingkamers door juridisch geschoolde krachten zijn reeds maatregelen getroffen die het mogelijk maken het aantal gerechtsauditeurs bij de verschillende belastingkamers te verhogen. Naar het mogelijke zal ernaar worden gestreefd op deze weg verder te gaan.

Voor een antwoord op de vragen met betrekking tot de niet in dit ontwerp verwerkte voorstellen van de commissie-Van Vucht moge ook hier worden verwezen naar wetsontwerp 17 379.

Ten slotte noemden de leden van de fractie van D'66 het invoeren van de mogelijkheid, dat belastingadviseurs pleidooi nemen bij de Hoge Raad. Naar het ons voorkomt is van deze mogelijkheid geen verlichting te verwachten van de problematiek, waar het hier om gaat. Wij achten het integendeel in verband met de specifieke problemen, die zich bij cassatierechtspraak voordoen en derhalve ook met het oog op een goed kunnen functioneren van de Hoge Raad van veel belang, dat voor dit college speciaal gekwalificeerde personen optreden. Deze suggestie spreekt ons dan ook niet aan.

De leden van de S.G.P.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsontwerp, dat naar hun mening duidelijk aan waarde heeft gewonnen door het goeddeels volgen van het advies van de Raad van State. Ook wij achten het een belangrijk winstpunt, dat het advies van de Raad van State heeft geleid tot een aanzienlijke verbreding van de strekking van het ontwerp. Het antwoord op de vragen van ook deze leden naar verdere voorstellen is te vinden in het wetsontwerp 17 379.

Ook deze leden deden de suggestie om in de wet vast te leggen dat de inspecteur binnen een bepaalde termijn uitspraak moet doen op een bezwaarschrift. Voor ons standpunt in deze kwestie mogen wij verwijzen naar hetgeen wij hiervoor in antwoord op vragen van de leden van de C.D.A.-fractie hebben opgemerkt.

De leden van de R.P.F.-fractie uitten hun instemming met het ontwerp, dat naar hun mening in een reeds lang bestaande dringende behoefte voorziet. Aan de Raad van State is niet (opnieuw) advies gevraagd met betrekking tot de bredere strekking, die aan het ontwerp gegeven is, omdat de Raad zelf daartoe had geadviseerd. Wij menen dit advies zo te mogen verstaan, dat de Raad daarin tevens zijn instemming betuigt met de «meest eenvoudige» voorstellen van de commissie-Van Vucht, die in het ontwerp zijn overgenomen.

Ook het lid van de G.P.V.-fractie had met instemming van de voorstellen kennis genomen. Wel betreurde hij het, dat een wetwijziging bijna twee jaar nadat de commissie-Van Vucht aandrang op procesrechtelijke wijzigingen op zeer korte termijn, nog niet verder is dan een voorlopig verslag. Wij veroorloven ons hierbij aan te tekenen, dat vrijwel de helft van deze tijd gelegen is tussen de indiening van het ontwerp en het verschijnen van het voorlopig verslag. Inzake de tijdsduur tussen het uitbrengen van het advies van de Raad van State en de indiening van het ontwerp kan het volgende worden opgemerkt.

Toen het advies van de Raad van State, waarin wordt verwezen naar de aanbevelingen van de commissie-Van Vucht, ten departemente werd ontvangen, was een consultatieronde over het enige maanden tevoren verschenen rapport van die commissie al wel in gang gezet maar nog niet voltooid. Daarmee is nog circa een half jaar gemoeid geweest. Pas daarna kon de definitieve vormgeving van het ontwerp worden voltooid.

De vragen van het lid van de G.P.V.-fractie met betrekking tot de ontwikkeling van de achterstand na 1979 en de overige voorstellen van de commissie-Van Vucht vonden in het voorgaande reeds beantwoording.

Het lid van de G.P.V.-fractie vroeg naar gegevens ter zake van het aantal beroepschriften inzake de onroerend-goedbelasting. Het aantal ingekomen zaken bedroeg in de jaren 1977-1981 achtereenvolgens 731, 630, 1077, 1478 en 2099. Voorts vroeg dit lid of de indruk juist is, dat beroepen bij deze belasting slechts in een beperkt aantal gevallen leiden tot gegrondverklaring. In het jaar 1981 werden, bij 494 intrekkingen, door de belastingkamers 636 uitspraken gedaan inzake onroerend-goedbelasting. In 310 zaken werd daarbij een gegrondverklaring uitgesproken. Een percentage gegrondverklaringen van 48,7 is stellig niet gering te noemen en kan op zich zelf dan ook moeilijk aanleiding zijn de rechtsbescherming bij deze belasting anders te regelen; bij de inkomsten- en vermogensbelasting ligt het in de orde van grootte van 30%. Overigens mogen wij voor enige gegevens inzake de onroerend-goedbelasting verwijzen naar de Nota inzake de werking van de gemeentelijke onroerend-goedbelastingen (kamerstuk II, 15 439, nr. 4, blz. 23).

Vereenvoudigde behandeling van beroepen

De leden van de C.D.A.-fractie konden instemmen met de voorstellen inzake de vereenvoudigde behandeling van beroepen door de voorzitter. Wel vroegen zij zich af – en deze vraag werd ook van verschillende andere zijden gesteld – of een verzettermijn van 14 dagen niet te kort is. De verzettermijn is ontleend aan het nog onlangs gewijzigde artikel 79 van de Wet op de Raad van State en komt ook in een aantal andere regelingen voor. Hoewel het derhalve geenszins om een ongewoon korte termijn gaat, hebben wij er geen bezwaar tegen de termijn op een maand te stellen en aldus de mogelijkheid voor de belanghebbenden om zich over het doen van verzet te beraden, die inderdaad ook bij ziekte of vakantie van belang kan zijn, te verruimen. De bij deze memorie gaande nota van wijzigingen voorziet hierin. Als een bijzondere omstandigheid in de zin van artikel 60 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen kan hier gelden een omstandigheid, die maakt dat overschrijding van de verzettermijn redelijkerwijs niet aan de belanghebbende kan worden toegerekend. Verwezen moge worden naar de aantekeningen op artikel 60 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen in de Vakstudie Algemeen Deel.

Het is moeilijk om, zoals gevraagd door de leden van de fractie van de P.v.d.A., een indicatie te geven van het percentage zaken, dat vermoedelijk onder artikel 18a valt, omdat het oordeel van de rechter daaromtrent beslissend zal zijn. Wel kan gesteld worden dat dit percentage vermoedelijk van belasting tot belasting aanmerkelijk zal verschillen. Gezien de huidige

ervaringen zal het percentage bij zaken, die verband houden met de heffing van motorrijtuigenbelasting, inclusief gevallen van termijnoverschrijding wellicht 40 kunnen bedragen; bij andere belastingen zal het aanmerkelijk lager zijn. Omtrent de ook door deze leden voorgestelde verzettermijn van een maand gaven wij reeds onze mening.

Volgens het ontwerp zal op het verzet tegen een uitspraak van de voorzitter beslist worden door het gerechtshof. Wij menen het aan de prudentie van het hof te kunnen overlaten ervoor zorg te dragen, dat de behandeling van het verzet geen zinloze herhaling vormt van de behandeling van het beroep in eerste aanleg. Ook in andere regelingen is dit aan het betrokken college overgelaten.

Wij onderschrijven de algemene opvatting van de leden van de V.V.D.-fractie, dat het gewenst is belanghebbenden duidelijk te wijzen op beroepsmogelijkheden en -termijnen.

Met deze leden zijn wij van mening, dat initiatief van de zijde van (de griffie van) het hof nodig is om het voorgestelde artikel 11a aan de daaraan ten grondslag liggende bedoelingen te laten beantwoorden.

De leden van de R.P.F.-fractie informeerden naar onze mening inzake een (matig) griffierecht als middel om lichtvaardig en kansloos procederen tegen te gaan. Wij mogen ook hen verwijzen naar het ingediende wetsontwerp 17379.

Uitspraak zonder voorafgaande mondelinge behandeling

In antwoord op een vraag van de leden van de C.D.A.-fractie kunnen wij mededelen, dat ons niet gebleken is, dat aan de mogelijkheid tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor vóór een beroep is ingesteld behoefte zou bestaan. Nadat een beroep is ingesteld, zal op de voet van artikel 15 en van artikel 16a, eerste lid, een getuigenverhoor kunnen worden bevolen.

Het initiatief tot het laten vervallen van de mondelinge behandeling zal kunnen uitgaan van het gerechtshof en wel in die zin dat het hof de partijen kan uitnodigen schriftelijk in te stemmen met het achterwege blijven van de mondelinge behandeling. Ook kunnen partijen op eigen initiatief mededelen aan een zitting geen behoefte te hebben. Het staat het hof vrij om partijen, hoewel zij hun toestemming hebben gegeven of hebben gevraagd om het achterwege laten van een zitting, later alsnog op te roepen, indien dit wenselijk lijkt. De tekst van het wetsontwerp belet dit niet.

Raadsheer-commissaris

Het verstrekken van inlichtingen ten overstaan van de raadsheer-commissaris zal steeds geschieden ten behoeve van een meervoudige kamer. Met het oog daarop reeds is het nodig, dat vastgelegd wordt welke inlichtingen zijn verschaft. Artikel 16a, tweede lid, houdt niet in dat deze vastlegging uitgebreid moet zijn, zoals de leden van de P.v.d.A.-fractie lijken te veronderstellen. Uit een oogpunt van rechtszekerheid komt het ons ongewenst voor het vereiste van een proces-verbaal te laten vervallen.

Overigens zij naar aanleiding van het door deze leden aangehaalde artikel van mr. Ch. J. Langereis nog opgemerkt, dat de raadsheer-commissaris bij het verstrekken van inlichtingen door partijen en het getuigenverhoor uit hoofde van de hem door het gerechtshof gegeven opdracht al datgene zal kunnen doen, waartoe anders krachtens artikel 15 het gerechtshof c.q. de voorzitter van de meervoudige kamer of het lid van de enkelvoudige kamer bevoegd is.

Verlenging van de cassatietermijn in belastingzaken

De leden van de P.v.d.A.-fractie, die evenals die van de C.D.A.- en de R.P.F.-fractie hun instemming betuigden met de verlenging van de cassatietermijn, verbonden daaraan de vraag of het ook in cassatie mogelijk is een pro-forma beroepschrift in te dienen. Het antwoord op deze vraag luidt negatief. Met na het verstrijken van de cassatietermijn ingediende schrifturen mag de Hoge Raad, zo heeft hij beslist, geen rekening houden. Het voorstel ter zake van herstel van vormverzuim bij beroep in cassatie (artikel 20, derde lid) heeft betrekking op die gevallen, waarin het beroepschrift «volgens de eisen der wet niet volledig» is. De wet eist van een beroepschrift in cassatie geen motivering, zodat het ook zonder motivering «volledig» is en van herstel in dit geval geen sprake kan zijn.

Het lid van de G.P.V.-fractie had behoefte aan nadere argumentatie voor de verlenging van de cassatietermijn tot twee maanden. Wij merken hierover het navolgende op. De cassatietermijn vangt aan op de dag van verzending van de uitspraak door het gerechtshof. Na binnenkomst ter inspectie beoordeelt de plaatselijke inspecteur of een voorstel tot het instellen van beroep in cassatie zal worden gedaan. Zo hij daartoe besluit zendt hij de uitspraak met een korte uiteenzetting van de gronden waarop zijn oordeel rust en onder overlegging van alle ter zake dienende bescheiden aan de regionale directeur der rijksbelastingen. Deze directeur zendt de stukken, aangevuld met zijn beschouwingen, aan het departement.

In de praktijk blijkt dat met deze gang van zaken, inclusief postbestellingen en administratieve verwerking ter inspectie, ter directie en ten departemente, 10 tot 14 dagen is gemoeid. Ook bij een eventuele verlenging van de cassatietermijn zal er steeds naar gestreefd worden een beroepschrift zo spoedig mogelijk in te dienen. Indiening op het laatst mogelijke tijdstip zal naar verwachting in dat geval nog slechts bij uitzondering voorkomen.

ARTIKELEN

Artikel I, onder C

Artikel 9

Zowel de leden van de fractie van D'66 als die van de S.G.P.-fractie stelden vragen met betrekking tot artikel 9 van de Wet administratieve rechtspraak belastingzaken. Het vervallen van het vereiste van – slechts op grond van bijzondere omstandigheden te verlenen – toestemming van de voorzitter voor het nemen van een conclusie van repliek zou naar onze mening slechts te rijmen zijn met de strekking van het ontwerp. Wanneer belanghebbenden weten dat voor hen steeds een tweede schriftelijke procesronde open staat, zullen zij licht in de verleiding komen het daar ook op aan te laten komen. Dit zal dan onvermijdelijk leiden tot het uitdijen van de procedures. Daar ons ook niet bekend is, dat de huidige regeling van artikel 9, eerste lid, in de praktijk bezwaren oplevert, overwegen wij geen wijziging hiervan.

Artikel I, onder F

Artikel 16a

De leden van de V.V.D.-fractie brachten de in het tweede en derde lid van het voorgestelde artikel 16a opgenomen termijnen van tien en vijf dagen ter sprake. Deze termijnen stemmen overeen met die, welke thans reeds te vinden zijn in artikel 11, derde lid, resp. artikel 15, eerste lid. De in artikel 16a, derde lid, te stellen termijn kan moeilijk langer zijn dan die genoemd in artikel 15, eerste lid, en moest daarom afwijken van die, genoemd in artikel 16, tweede lid. Bij nader inzien achten ook wij een termijn van vijf

dagen voor het oproepen van getuigen wel erg kort. In de nota van wijzigingen wordt daarom voorgesteld in artikel 15, eerste lid, en in artikel 16a, derde lid, een termijn van tien dagen op te nemen. Een verdergaande verlenging van deze minimumtermijnen achten wij niet geraden, daar zij dan een belemmering zouden kunnen gaan vormen om snel te werken, waar dat zonder bezwaar mogelijk is. Het oproepen van getuigen als bedoeld in artikel 15, eerste lid, geschiedt door de griffier; deze zal ook de in artikel 16a bedoelde oproepingen kunnen doen uitgaan. Er lijkt ons geen behoefte te bestaan aan nadere bepalingen ter zake.

Artikel I, onder G

Artikel 18a

Onderdeel c van artikel 18a, eerste lid, is zodanig geformuleerd, dat de daar gestelde vereisten inderdaad cumulatief gelden, zoals de leden van de V.V.D.-fractie nodig achtten.

Deze leden opperden voorts, dat het wellicht mogelijk zou zijn de voorgestelde regeling voor het geval aan de bezwaren van de belanghebbende tegemoet is gekomen anders in te richten. In dat geval zou naar hun mening intrekking van het beroep door de belanghebbende meer voor de hand liggen, eventueel op instigatie van de griffier. Dit lijkt ons, afgezien nog van de afwijking, die daarmee ten opzichte van artikel 78 van de Wet op de Raad van State zou worden gecreëerd, geen verbetering. Een snelle en eenvoudige afhandeling van de zaak wordt dan afhankelijk van de medewerking van de belanghebbende, die nadat de fiscus aan zijn bezwaren tegemoet is gekomen in de formele afwikkeling van het beroep wel veelal nauwelijks meer geïnteresseerd zal zijn. Een werkbesparing is van dit alternatief niet te verwachten.

Het vierde lid van artikel 18a stemt overeen met artikel 17, vierde lid. Ook daar is het zo, dat niet het beroepschrift wordt teruggezonden, maar wel de andere overgelegde stukken.

De leden van de fractie van D'66 stelden voor in artikel 18a «De voorzitter» te vervangen door: Het lid van de enkelvoudige kamer of de voorzitter. Wij willen er in de eerste plaats op wijzen, dat ook in alle andere, in de memorie van toelichting genoemde regelingen, die de mogelijkheid tot vereenvoudigde behandeling van beroepen kennen, het de voorzitter is, die deze behandeling voor zijn rekening neemt. Dit ligt ook voor de hand omdat dit werk dan rechtstreeks gekoppeld kan worden aan de schiftende en distributieve taken, die een voorzitter binnen een college pleegt te verrichten. Bij een andere oplossing zouden de stukken toch eerst door de handen van de voorzitter gaan, hetgeen omdat dan twee rechters van de inhoud kennis moeten nemen, een werkvermeerdering inhoudt. In dit opzicht levert het voorstel van de leden van de D'66-fractie stellig geen voordeel op. Voorts is het niet juist, dat de behandeling van een eventueel verzet dient te geschieden door dezelfde rechter, die in eerste aanleg de vereenvoudigde behandeling voor zijn rekening heeft genomen. Ook hieraan kan derhalve geen argument ten gunste van het voorstel worden ontleend.

Artikel 18b

De leden van de fracties van de V.V.D., D'66, de S.G.P. en het G.P.V. gaven allen als hun mening te kennen, dat een verzettermijn van veertien dagen te kort is. Wij kondigden reeds aan deze termijn alsnog op een maand te willen stellen.

De leden van de V.V.D.-fractie achtten het voorts redelijk te bepalen, dat het verzetschrift gemotiveerd moet zijn. Hierin is reeds voorzien, doordat in artikel 18b, eerste lid, onder meer artikel 28, eerste lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen van overeenkomstige toepassing wordt verklaard.

Artikel I, onder J

Artikel 22

Wij mogen de leden van de V.V.D.-fractie erop wijzen, dat in artikel I, onder H, 1 van het ontwerp wordt voorgesteld om ook de termijn van artikel 20, eerste lid, op twee maanden te stellen. In de opmerking van deze leden hebben wij nog wel aanleiding gevonden om artikel 8 te wijzigen in die zin, dat voor de indiening van het verzoekschrift bij het gerechtshof ook een termijn van twee maanden zal gaan gelden. Daarmee zijn zowel voor de hoven als voor de Hoge Raad de termijnen voor de beroepschriften en verzoekschriften dezelfde: twee maanden.

De Minister van Justitie,
J. de Ruiters

De Minister van Financiën,
A. P. J. M. M. van der Stee